

RIKSARKIVAREN

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Postboks 8004 Dep.
0030 Oslo

Deres ref. 2011/01670 KV KHA:amb
Vår ref. 2011/12171 TOBR

Dato
05.08.2011

Høring - Norsk lisens for offentlige data (NLOD)

Vi har med interesse lest høringsutkast til Norsk lisens for offentlige data. Vi forstår det slik at utkastet til lisens tar utgangspunkt i åndsverklovens bestemmelser. Dette antar vi må bety at lisensen er myntet på situasjoner der et offentlig organ tilgjengeliggjør informasjon som organet enten selv har opphavsrett til, eller der man håndhever opphavsrett på vegne av en som har opphavsrett. Så vidt vi kan forstå er det slik at en juridisk person, for eksempel et offentlig organ, ikke selv kan ha opphavsrett i første hånd. Opphavsretten må ha sitt utgangspunkt hos en fysisk person, men en juridisk person kan etter avtale, for eksempel gjennom en arbeidsavtale, eller på annen måte, enten erverve opphavsretten eller forvalte den på vegne av den som har denne retten.

For offentlige organer vil gjelde at materiale som må defineres som saksdokumenter for organet, jf. offentlighetsloven § 4, uansett ikke beskyttes av åndsverkloven, jf. åndsverkloven § 9. Det er to lover som regulerer behandlingen av saksdokumenter hos i offentlige organer: offentlighetsloven og arkivloven. Offentlighetsloven og arkivlovens bestemmelser om offentlige arkiver har ikke helt samme virkeområde, men for de organer som defineres som offentlige etter arkivloven, jf. arkivloven § 2, gjelder også at disse har arkivplikt og avleveringsplikt til offentlig arkivinstitusjon. Innsynsrett etter offentlighetsloven har ingen tidsbegrensning. Det følger av dette at materiale fra offentlige organer omfattes av offentlighetsloven både før og etter at det er avlevert til arkivinstitusjon. Det samme går også indirekte fram av offentlighetsloven § 4 tredje ledd bokstav b. De momentene vi her anfører for så vidt gjelder offentlige organer og deres saksdokumenter, vil altså etter vår oppfatning måtte være gyldige også mens dokumentene oppbevares hos forvaltningsorganene før avlevering til arkivinstitusjon. For regler om forvaltning av avlevert materiale viser vi også til arkivforskriften § 5-6.

Vi har sett det slik at ved innsyn etter offentlighetsloven kan ikke det organ som gir innsyn, stille betingelser. Selv om utkastet til lisens etter det vi forstår i utgangspunktet er ment som et redskap for bedre å sikre tilgang til og gjenbruk av offentlig materiale, inneholder det formuleringer som lett kan oppfattes som innskrenkende. Selve ordet lisens gir assosiasjoner i retning av at man får tillatelse til å gjøre noe man ellers ikke ville kunne gjøre, og særlig pkt. 3 om navngivelse og pkt. 4 om misbruk synes å stille spesielle krav til brukeren. Vi er sterkt i tvil om dette kan være forenlig med bestemmelsene i offentlighetsloven, og antar derfor at slike bestemmelser i hvert fall ikke kan komme til anvendelse overfor dokumenter som omfattes av åndsverkloven § 9 første ledd.

Offentlig arkivinstitusjoner vil i de fleste tilfeller si det statlige Arkivverket og kommunale eller fylkeskommune institusjoner. Arkivinstitusjoner bearbeider og tilrettelegger materiale for bruk. Vi ser det slik at for de av disse som er offentlige organer, dvs. de fleste, vil gjelde at det materialet som slik utarbeides er saksdokumenter for disse organene, jf. offentlighetsloven § 4 første og andre ledd. Det vil altså kunne kreves innsyn også i slike dokumenter, uten at den som har opprettet dokumentet, kan stille betingelser for innsyn og viderebruk. I den grad den foreslåtte lisensen inneholder momenter som kan oppfattes som innskrenkende, vil den etter vår syn ikke kunne brukes i forbindelse med slikt materiale.

Arkivinstitusjoner forvalter også materiale som ikke har vært eller er omfattet av offentlighetsloven, jf. for eksempel offentlighetsloven § 4 tredje ledd bokstav b. Noe av dette materialet kan være vernet av åndsverkloven. Som oftest forholder det seg da slik at det er tredje person som har opphavsrettigheter etter åndsverkloven. Arkivinstitusjonene er da henvist til å behandle materialet slik som fastsatt i forskrift til åndsverkloven, eller å innhente samtykke fra den som har eller forvalter rettigheter. Slik lisens som foreslått i høringen, vil etter vår oppfatning enten ikke kunne brukes i slike tilfeller eller i beste fall passe dårlig.

På de direkte spørsmålene i høringsnotatet (s. 5) vil vi etter dette svare at teksten i seg selv er nokså forståelig, men at det er flere aspekter ved lisensen som framstår som problematiske for oss, og vi ser det slik at den av denne grunn i svært liten grad vil være anvendelig ved tilgjengeliggjøring av dokumenter/informasjon/data fra offentlige arkivinstitusjoner, og vi mener dette også vil gjelde for offentlige organer generelt.

Vårt syn, slik det framkommer ovenfor, betyr ikke at vi mener at det ikke er behov for ytterligere å klargjøre for brukere hvordan de bør og kan forholde seg med hensyn til bruk av materiale som tilgjengeliggjøres fra offentlige organer, arkivinstitusjoner inkludert. Vi kan alle bli tydeligere på å fortelle brukere at de faktisk står fritt til å viderebruke materiale som de har innsynsrett i (og kan kreve kopi av). Men det kan også i noen tilfeller være behov for å presisere leveransevilkår, for eksempel at den som stiller materialet til disposisjon, ikke tar ansvar for det som skjer ved eventuell videre bruk. Det kan også skje oppdateringer i opprinnelig materiale uten at tidligere brukere informeres direkte eller får en automatisk oppdatering av sin egen versjon. Vi har for så vidt ikke noe imot at det

utarbeides standard tekster for slike formål, men ser at variasjonene kan være så pass store at dette i tilfelle blir en utfordrende oppgave.

Med hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tor Breivik'. The signature is fluid and cursive, with a large initial 'T'.

Tor Breivik e.f.
stabsdirektør

Kopi til:

Kulturdepartementet Postboks 8030 Dep 0030 OSLO